

STORTINGET

Innst. 251 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 49 LS (2018–2019)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i skipsarbeidsloven mv. og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/1794 om arbeidsrettigheter for sjøfolk

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnhold i proposisjonens del S

Prop. 49 LS (2018–2019) er todelt da det fremmes både forslag til lovendringer og bes om samtykke til godkjenning av beslutninger fattet av EØS-komiteen. Det er derfor nødvendig å avgi to innstillinger, Innst. 250 L (2018–2019) og Innst. 251 S (2018–2019).

I denne innstillingen behandles Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVIII.

I Innst. 250 L (2018–2019) fremmes det lovforslag som følge av EØS-komiteens beslutning av 5. desember 2018 om å innlemme europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1794 om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/94/EF, 2009/38/EF, 2002/14/EF og rådsdirektiv 98/59/EF og 2001/23/EF i EØS-avtalen. Endringene gjelder arbeidsrettigheter for sjøfolk.

I proposisjonen bes det om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVIII (Helse og sikkerhet på arbeidsplassen og likebehandling av kvinner og menn).

Beslutningen om å innlemme direktiv (EU) 2015/1794 i EØS-avtalen ble tatt med forbehold om Stortingets samtykke.

1.2 Bakgrunnen for forslaget

EØS-komiteen besluttet 5. desember 2018 å ta inn europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1794 av 6. oktober 2015 (heretter «endringsdirektivet») i EØS-avtalen, med forbehold om Stortingets samtykke.

Direktivet endrer fem horisontale arbeidsrettsdirektiver:

- Direktiv om vern av arbeidstakere ved arbeidsgiverens insolvens (2008/94/EF).
- Direktiv om europeiske samarbeidsutvalg (2009/38/EF).
- Direktiv om informasjon til og konsultasjon med arbeidstakere (2002/14/EF).
- Direktiv om masseoppsigelser (98/59/EF).
- Direktiv om virksomhetsoverdragelse (2001/23/EF).

Arbeidsrettsdirektivene har blitt innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett, hovedsakelig i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). Arbeidsmiljøloven gjelder ikke for sjøfolk, jf. loven § 1-2 annet ledd.

Direktivene unntok, eller åpnet for å gjøre unntak for, sjøfolk. Endringsdirektivet medførte i all hovedsak at disse unntaksadgangene ble opphevet, slik at også sjøfolk omfattes av rettighetene etter direktivene.

For å tilrettelegge for gjennomføringen av endringsdirektivet ble forslag om endringer i skipsarbeidsloven og lov om europeiske samarbeidsutvalg m.v. sendt på høring 30. mars 2017, med frist for innspill 12. mai 2017.

På bakgrunn av at enkelte høringsinstanser påpekte at rettsvirkningene som følger av direktiv om virksomhetsoverdragelse (2001/23/EF), ikke var tilstrekkelig omtalt, var det behov for en supplerende høringsrunde, begrenset til endringer i skipsarbeidsloven for å gjennomføre direktiv 2001/23/EF om virksomhetsoverdragelse og direktiv 2002/14/EF om informasjon til og konsultasjon med arbeidstakere. Høringsnotatet ble sendt på høring 6. februar 2018 med frist for innspill 6. mars 2018.

Endringene i direktiv 2008/94/EF om vern av arbeidstakerne ved arbeidsgiverens insolvens er allerede gjennomført ved endring i forskrift 28. oktober 1998 nr. 999 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. Direktiv 2008/94/EF er derfor ikke omtalt nærmere i proposisjonen.

1.3 Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning

Hensikten med endringsdirektivet, som ble vedtatt 6. oktober 2015 og trådte i kraft i EU 10. oktober 2017, er å styrke arbeidstakerrettighetene for sjøfolk. Det har vært viktig for EU å forbedre arbeids- og levevilkårene om bord på skip.

Endringsdirektivet er et resultat av flere års arbeid og dialog med partene i arbeidslivet på europeisk nivå.

Direktivet har vært på nasjonale høringer. Både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden støtter endringsdirektivet slik det er vedtatt.

Det vises til proposisjonens kapittel 3.1, der europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1794 er nærmere omtalt. Her er det også gjort detaljert greie for endringene i de fem arbeidsrettsdirektivene.

1.3.1 EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018

EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVIII (Helse og sikkerhet på arbeidsplassen og likebehandling av kvinner og menn) inneholder en fortale og fire artikler. I fortalen vises det til EØS-avtalen artikkel 98, som gjør det mulig å endre vedleggene til EØS-avtalen ved beslutning i EØS-komiteen.

- Artikkel 1 fastsetter at endringsdirektivet tas inn i EØS-avtalens vedlegg XVIII.
- Artikkel 2 fastslår at den islandske og den norske språkversjonen av direktivet gis gyldighet og kunngjøres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.
- Artikkel 3 regulerer når beslutningen trer i kraft.
- Artikkel 4 fastslår at beslutningen skal kunngjøres i EØS-avdelingen og i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

1.3.2 Forholdet til norsk rett

Den nasjonale gjennomføringen av direktivet krever materiellrettslige endringer i skipsarbeidsloven, NIS-loven og lov om europeiske samarbeidsutvalg m.v.

Det vises til Innst. 250 L (2018–2019), der forslagene til lovendringer som blir fremmet i proposisjonen, er nærmere behandlet.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det legges til grunn at gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning og de tilhørende lovendringene ikke vil få vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for verken næringen eller det offentlige.

Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser for lovforslagene, er dette nærmere gjort greie for i Innst. 250 L (2018–2019).

Det avgjørende ved gjennomføringen av endringsdirektivet er at kravene bygger på et kompromiss mellom Den europeiske rederiorganisasjonen (ECSA) og Den europeiske transportarbeiderføderasjonen (ETF). Næringen, representert av både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, støtter gjennomføringen av endringsdirektivet. Forslagene til lovendringer er et resultat av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen og vil gi en generell styrking av sjøfolks arbeidstakerrettigheter.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Arild Grande, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, fra Venstre, Terje Breivik, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til at det avgis to innstillinger, Innst. 250 L (2018–2019) og Innst. 251 S (2018–2019), i forbindelse med komiteens behandling av Prop. 49 LS (2018–2019) Endringer i skipsarbeidsloven mv. og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/1794 om arbeidsrettigheter for sjøfolk.

Komiteen viser til at endringsdirektivet ble vedtatt 6. oktober 2015 og trådte i kraft i EU 10. oktober 2017. Direktivet ble besluttet innlemmet i EØS-avtalen 5. desember 2018, med forbehold om Stortingets samtykke. Komiteen viser til at Stortinget må samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om å innlemme direktiv (EU) 2015/1794 i EØS-avtalen. Komiteen fremhever at direktivet er et resultat av flere års ar-

beid og dialog med partene i arbeidslivet på europeisk nivå.

Komiteen viser videre til at endringsdirektivet endrer fem horisontale arbeidsrettsdirektiver. Arbeidsrettsdirektivene har unntatt, eller åpnet for å unnta, sjøfolk. Endringsdirektivet medfører at adgangen til å gjøre unntak oppheves, slik at sjøfolk også omfattes av rettighetene i arbeidsrettsdirektivene. Endringene som foreslås i Prop. 49 LS (2018–2019), vil blant annet styrke sjøfolks rettigheter ved virksomhetsoverdragelser og masseoppsigelser med mer.

Komiteen viser til at endringsdirektivet gir en god balanse mellom behovet for å bedre sjøfolks arbeidsvilkår og behovet for å ta tilbørlig hensyn til sektorens særtrekk. Komiteen viser videre til at direktivet har vært gjenstand for nasjonale høringer, og at både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden støtter endringsdirektivet slik det blir vedtatt.

Komiteen viser til at den nasjonale gjennomføringen av direktiv (EU) 2015/1794 krever materialrettslige endringer i skipsarbeiderloven, NIS-loven og lov om europeisk samarbeidsutvalg m.v.

Komiteen viser til at forslaget ikke vurderes å få vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for næringen eller det offentlige.

Komiteen viser for øvrig til Innst. 250 L (2018–2019), der lovforslagene som følge av EØS-komiteens beslutning av 5. desember 2018 om å innlemme europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1794 om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/94/EF, 2009/38/EF, 2002/14/EF og rådsdirektiv 98/59/EF og 2001/23/EF i EØS-avtalen blir behandlet.

Komiteen samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/1794 om arbeidsrettigheter for sjøfolk.

3. Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt utenriks- og forsvarskomiteen til uttale, jf. vedtak i Stortinget 12. mars 2019.

Utenriks- og forsvarskomiteen uttalte i brev av 24. april 2019 følgende:

«Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til arbeids- og sosialkomiteens utkast til innstilling til Prop. 49 S (2018–2019) og har ingen ytterligere merknader.»

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 258/2018 av 5. desember 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/1794 om arbeidsrettigheter for sjøfolk.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 30. april 2019

Erlend Wiborg

leder

Margret Hagerup

ordfører

